

Komentarji

Življenje je nemogoče pod
kontrolno starih norcev!

Amerika je danes polna glas-
nih "novih" idej, "nove" filo-
sofske in "novih" načrtov za re-
ševanje socialne pravičnosti. Od
Roosevelta dol in po
gostem omrežju institucij
starega socialnega in
ekonomskega sistema — vstaja
novi "socialne vere"
in reformah.

Je dobro. Da — dobro! Vse
prejemanje, vrvenje, in kri-
je, čeprav v jedru pomeni
nič, je boljše kakor grob-
ni vseh omenjenih in-
stanc za časa Hardinga,
Hooverja in Hooverja. Če ni nič
gore, je vsaj priznanje, da je
v Ameriki v ameriškem soci-
alno-ekonomskem redu.

Kaj ne vidimo v teh "soci-
alnih" načrtih nič pristnega, nič
daljnega obetajočega razen pri-
jateljstva, da je nekaj narobe v da-
njem sistemu življenja?

Odgovor na to vprašanje ni
preveč in vse kaže, da ne
nikdar zadostno pojasnili
vsega vsem onim, ki čitajo
list.

Predsednik Roosevelt je pred
dnevi izjavil, da njegov
je "abundant life" — obilno,
ali bogato življenje —
tj. ki se doseže s "socialno
kontrolirano prosperiteto."

Besedami samimi se ne bo-
je prepričal. V tem momentu
ne zanima to, kaj Roosevelt
pomeni, zanima nas samo to, kaj
Roosevelt — dela. Roosevelt ima
veliko oblast in pover-
je od kongresa — njegovo
slovo je število.

Roosevelt je že večkrat priznal
vse, da je privatni kapi-
talizem v Ameriki skrajno
nepravičen, da je priznal tudi v de-
lu. Če ne bi bil priznal, bi ne
bil vseh sredstev produkcije
pod kontrolo vlade. Kljub te-
mu priznanju vztraja Roosevelt
na stari veri, da privatni
kapitalizem lahko še okreva in
reformira. V tem smislu je
Rooseveltov program
okrevanja dežele. Privatni
kapitalizem naj okreva pod top-
lo mehko roko vladne bolni-
ke in zdravniške oskrbe!
Ropar se naj na stara leta
vplivom lepih naukov prele-
pa do duše, ki bo z levico je-
la, s desnico pa dajala na vse
strani, da bo "abundant life"...

V tem je Rooseveltova fatal-
na zmotnost, njegov veliki kontrast
med lepimi besedami in
nepravilnimi dejanji. Oživljenje in
okrevanje starega sistema se
ne beliti grob, ki je lahko na
lepi, a na znotraj ostane
mrt.

Roosevelt — pa naj bo še tak
idealisti — najbrž ne bo
spoznal te resnice, da pri-
vatni kapitalizem in socialno
kontrolirana prosperiteta sta i-
nemožna. Kapitalisti
lahko potuhnejo nekaj časa,
da deloma tudi storijo, am-
en vodilni kapitalisti, ki se do-
vajo škodo, katera jim
prihaja od vladnega eksperimenti-
ra, se ne prestopajo na delu, da
Roosevelta politično zakopijejo.

Rooseveltovo partnerstvo kapi-
talizma in delavcev v vlado je
neizogibna. Kapitalisti to dobro
in ne bodo odnehal, dokler
nepravilno iz tega partnerstva
ne pride škoda.

Kapitalisti se ne bodo nikdar
prejeli prostovoljno. Poglej-
te, kaj je tudi demokrat in
kaj katolik! Burbonci ostanejo
na svoji smrti.

Edin način, da se Amerika iz-
vaja, Burboncev, je, da jim od-
vzamemo vso gospodarsko moč. So-
cializacija vsega kredita, vseh
poslovov in vseh izhodišč siro-
vine je edina reforma! Socialno
kontrolirana prosperiteta more
biti s socialnim lastništvom
in upravo vsega bogastva!

NRA NI IZHOD IZ KRIZE, PRAVI HENDERSON

Protekcijo pred depresijami vidi
v ljudskem lastništvu sredstev
produkcije in naravnega bo-
gastva

St. Louis, Mo. — Rooseveltov
program gospodarske obnove je
le pognal v tok zločesti kapitali-
stični cikel in vsled tega ne more
prineesti fundamentalnega okre-
vanja industrijskega življenja.
Je mnenje F. Hendersona, an-
gleškega ekonomista, ki se nahaja
na turi po Združenih državah
pod avspicijami socialistične stranke.
To svoje mnenje je izrekel
na shodu v tem mestu, katerega
se je udeležilo veliko številc
ljudi.

"Rooseveltov program, ki se
izraža v NRA, je le poskus dis-
tribucije kupne sile potom zvi-
šanja mezd, ne upošteva pa eko-
nomskega dejstva, da to prinaša
višji porast cen potrebitim kot
delavskega zasluga," je rekel
Henderson. "Kar delavec dobi v
višjih mezdah, mora plačati v
višjih cenah za življenske po-
trebitve, poleg tega pa je treba
v to vključiti tudi dodatne stroš-
ke, katere predstavlja refinan-
ciranje. Vse to pomeni, da ne bo
delavec prav nič na boljšem,
prav lahko pa se zgodi, da mu
bo NRA prinesla še večje tlačan-
stvo."

Henderson je mnenja, da kon-
čno protekcijo proti depresijam
nudi le fundamentalni principi
socializma, vključivši ljudsko
lastništvo sredstev produkcije
in naravnega bogastva.

Angleški ekonom bo zaključil
svojo tudi v Ameriki 15. decem-
bra, nakar se bo vrnil domov.
Preliminarne priprave so v teku
za ponovni obisk Združenih drž-
av v septembru prihodnjega
leta.

Bullitt prispel v Moskvo

Ameriški poslanik oficijelno spre-
jet na meji sovjetske Rusije

Moskva, 11. dec. — William
C. Bullitt, poslanik v Sovjetski u-
niji, je danes prišel v Moskvo,
kjer je bil najslajnejše sprejet.
Noben drugi poslanik še ni bil
tako prijateljsko sprejet v glav-
nem mestu sovjetskih republik.

Prvič se je zgodilo, da je so-
vjetska vlada pozdravila poslani-
ka tuje dežele na ruski meji.
Ko je Bullitt včeraj prišel v
Minsk, ga je tam čakal zastop-
nik sovjetske vlade in ga po-
zdravil, nato pa spremil do Mos-
kve.

Socialistični dnevnik obhaja 22-letnico

Milwaukee, Wis. — The Mil-
waukee Leader, socialistični
dnevnik, katerega je ustanovil
Victor L. Berger, je zadnji te-
den obhaja 22-letnico svojega
obstanka. Socialistični župan D.
W. Hoan je ob tej priliki izja-
vil, da "ne more nihče oceniti
velikanskih koristi tega časopi-
sa za mesto Milwaukee. List je
bil vedno na fronti v boju za
delavske pravice, za časa sve-
tovalne vojne pa je stal na brani-
ku ustavnih pravic ameriških
državljanov in v vseh bojih se
je vedno boril za izboljšanje po-
lozaja ljudskih mas."

Tekstilci odklonili kompromis

Pawtucket, R. I. — Krog ti-
soč tekstilnih delavcev je odklo-
nilo kompromisni načrt, katere-
ga so predlagali tovarnarji z
namenom, da se delavci vrnejo
na delo. Stavkarji so izjavili,
da bodo vztrajali v boju, dokler
delodajalci ne pristanejo na
priznanje unije in druge zahte-
ve. Stavko vodi United Textile
Workers unija.

Hitler je mentalno bolan!

Trpi na napoleonskem komplek-
su. Tako izjavlja psihiater v
Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — Adolf Hit-
ler, diktator Nemčije, je "para-
noiak", kar pomeni, da je men-
talno bolan. Tako je dejal dr.
Samuel Plahner, psihiater in psi-
holog v svojem predavanju zad-
nje nedelje.

"Paranoiak" je človek, ki si
domišlja, da je nekaj, kar ni.
Je pojasnil dr. Plahner. Navad-
no si takile bolniki domišljajo,
da imajo Napoleonov značaj in
fanatično vztrajajo v tej veri.
Zdravila za to bolezen ni.

Hitler je bil že dvakrat v no-
rišnici in moral bi ostati tam-
kaj, je rekel dr. Plahner. V svo-
ji mladosti je imel "kompleks in-
feriornosti", to je, da si je do-
mišljal, da je za nič. To ga je
strašno klatlo in da se iznebi te
more, se je pretvoril v paranoi-
aka — vero, da mu je usoda na-
klonila napoleonsko osebnost, ki
se mora po napoleonsko udele-
stvovati. Hitler je dokaz, kako
nevarno je tak človek za ves na-
rod, če ni pravočasno odstranjen.

Ostra kazen za nemarno delavce v Rusiji

Vsi, ki so odgovorni za nesreče
in škodo, bodo eksemplarčno
kaznovani

Moskva, 11. dec. — Sovjetski
vseunjski tožilec Ivan Akulov
ima nalogo po sklepu sovjetske
vlade, da takoj obtoži in izposlu-
je najostrejša kazni za vse delo-
vode, upravitelje in delavce, ki
s svojo nemarnostjo, nezmož-
nostjo ali kriminalnim namenom
povzročijo proizvajanje skvarje-
nega materiala, strojev ali česar-
koli, kar povzroča nesreče in ško-
do sovetom. Istočasno je so-
vjetsko časopisje objavilo celo
vrsto zgledov in zahteva takojš-
njo akcijo.

Navaja se dejstvo, da je v
produkciji avtov v Gorkem veli-
ko število skvarjenih truckov, ki
povzročajo nesreče. Uprava lo-
komotivne tovarne v Lugansku
je odobrila nove lokomotive, pri
katerih so našli 150 defektov.
Krivda za flasko letošnje letine
na nekaterih kolektivnih kmeti-
jih se pripisuje večjemu številu
poljedelskih strojev, ki niso
bili za nobeno rabo.

Sovjetsko časopisje ne dolži
odgovornih delavcev same ne-
marnosti, temveč poziva na stro-
go preiskavo, če niso vmes tudi
sabotažniki, ki nalašč to delajo,
samo da diskreditirajo sovjet-
e pred svetom.

Letalec prišel z dežja pod kap

Joliet, Ill. — Ko je letalec Clay-
ton Geigher zadnjo soboto letel
iz Chicaga domov v Ottawo, mu
je v zraku odpovedal motor in
fant je gledal iz višine, kje je
najboljši prostor, da se spusti
na tla. Ugledal je zelo primeren
prostor in srečno je padel tja, a-
li takoj je pridrla k njemu četa
oboroženih stražnikov in zahte-
vala, kaj išče tam. Povedal je
svojo nezgodo, nakar so mu obo-
roženi možje ukazali, naj hitro
popravi svoj motor in odide, kaj-
ti nahaja se na farmi med ob-
zidjem državne jetnišnice v Jo-
lietu!

Odjemalci kritizirajo pravilnik mlekarske industrije

Boston, Mass. — Maurice E.
Goldberg, reprezentant odje-
malcev mleka v Bostonu, je v
svojem govoru žigosal določbe
pravilnika za mlekarsko indu-
strijo v tem distriktu. Rekel je,
da bodo koristi od pravilnika
imele le New England Milk
Producers Assn., Consolidated
Dairies in druge velike mlekar-
ske kompanije. Napadel je tu-
di odbor AAA, ki ni dovolil re-
prezentacije odjemalcev na za-
slišanjih o tem pravilniku.

PROTESTNE DE- MONSTRACIJE BREZPOSELNIH

Krog pet tisoč brezposelnih vko-
rakalo v glavno mesto West
Virginije in zahtevalo zvišanje
podpore

Charleston, W. Va. — (FP) —
Med brezposelnimi delavci v
tej državi se širi revolta proti
nezadostni podpori in zavlače-
vanju javnih del na podlagi do-
ločb Civil Works administraci-
je. To se je pokazalo te dni,
ko je okrog pet tisoč brezposel-
nih uprizorilo pohod v glavno
mesto in tako pokazalo svoje
nezadovoljstvo v protestnih de-
monstracijah.

William N. Beehler, pomož-
ni administrator reliefne akci-
je, je komiteju brezposelnih de-
lavcev, ki se je oglasil v njego-
vem uradu, izjavil, da se strinja
z njegovim programom, krivdo
za neznosno situacijo pa je na-
prtil okrajnim pomožnim odbo-
rom, ti so pa odgovorili, da jim
Beehler ne nudi potrebne ko-
operacije, ki naj bi omilila trp-
ljenje brezposelnih delavcev.

Liga brezposelnih delavcev v
tej državi, ki je organizirala de-
monstracije, je potem zahteva-
la, da se člani okrajnih pomož-
nih odborov in Beehler sestan-
ejo na javnem zaslišanju in
na tem zaslišanju izravnaajo ob-
stoječe diference. Liga je tudi
naznanila, da bo uprizorila de-
monstracije v vseh industrijskih
središčih in predložila svoje
zahteve državni legialaturi.

Glavne pritožbe demonstan-
tov so bile proti nezadostni po-
pori, ki znaša za družino le od
\$1.20 do \$3.60 na teden. F. C.
Newman, načelnik komiteja, je
zagrozil, da bodo brezposelni
delavci vdrli v trgovine in vzeli
kar potrebujejo, ako državne in
federalne avtoritete v kratkem
ne podvzamejo korakov za olaj-
šanje bode brezposelnih družin.
O situaciji brezposelnih indu-
strijskih delavcev in rudarjev
sta bila obveščena tudi predse-
dnik Roosevelt in general John-
son, načelnik industrijske ad-
ministracije.

Nova kriza v Franciji

Državni uradniki zagrozili s
štrajkom, ko jim je parlament
znižal plače

Pariz, 11. dec. — Na Franco-
skem prihaja nova akutna kri-
za. Organizacija državnih name-
ščencev je zagrozila s stavko, če
bo vlada izvajala redukcijo plač,
katero je dovolila zbornica zadnje
sobote.

Zbornica je odobrila prora-
čunski program vlade, ki vklju-
čuje znižanje plač in nove dav-
čne doklade na razne potrebiti-
ne, zlasti na gasolin. To sklep je
razburil nameščence, ki so dobro
organizirani in odločni, da oni ne
smejo trpeti namesto velikih bo-
gatinov, katerih se vlada ne upa
obdavčiti.

Bolgarski kralj v Beogradu

Beograd, 11. dec. — Bolgarski
kralj Boris in njegova žena sta
včeraj prišla v Beograd. Čeprav
je bilo zelo mrzlo, so bile ulice
polne ljudstva, ko se je vršila
parada od postaje do kraljevske
palace, kjer se je Boris nastanil
kot gost kralja Aleksandra. Na-
men obiska je zbliževanje Jugo-
slavije z ostalimi državami na
Balkanu na podlagi nove prija-
teljske pogodbe.

Papež se raduje zmage španskih klerikalcev

Rim, 11. dec. — Papež Pij je
včeraj povedal španskim roma-
jem, da je jako vesel, ker je
Bog "intervenal v Španiji in
naklonil volino zmago katoli-
škemu ljudstvu."

Kardinal zagovar- ja bankirje!

Coughlinove radio-pridige so mu
"histerična haranga izpred ol-
tarja", katerim ljudje ne sme-
jo preveč verjeti

Boston, Mass. — Katoliški kar-
dinal William O'Connell je v ne-
deljo v svojem govoru pred čla-
ni katoliške organizacije St. Vin-
cent de Paul indirektno napadel
detroitkega socialnega župnika
Coughlina in krepko zagovarjal
bankirje. Kardinal ni imenoval
Coughlina, dal pa je jasno razu-
meti, koga misli, ko je rekel, da
"histerična haranga izpred oltar-
ja" ne bo rešila vprašanja, ki je
danes akutno. Apeliral je na po-
slušalce, naj ne vračajo vse od-
govornosti na bankirje za depre-
sijo, kajti s napadanjem bankir-
jev na splošno je storjena krivi-
ca mnogim bankirjem, ki so po-
šteni.

Kardinal je rekel, da "naša
dolžnost je, prepričati one, ki i-
majo opraviti z denarjem, da
delajo pošteno — in večina ban-
kirjev dela pošteno."

Policijska čiščila nacijski shod v New Yorku

Zaplenila je tudi letake nemške
socialistične grupe o Hitlerje-
vem terorizmu v Nemčiji

New York. — (FP) — Nad
dvesto policajev je protektiralo
shod, katerega so sklicale — nem-
ške nacijske organizacije, da
proslavijo nemški dan. Glavna
govornika na tem shodu sta bila
Hans Luther, nemški poslanik v
Washingtonu, in Daniel Roper,
zvezni trgovinski tajnik.

Shod se je vršil v Madison
Square Gardnu, na katerem je
prišlo kljub policijski protekciji
do sovražnih demonstracij. Ka-
kor hitro je kdo vstal in zasta-
vil vprašanje, glede Hitlerjevega
režima, ga je policija prišla in
vrgla iz dvorane. Demonstran-
tje so bili po večini socialisti,
komunisti in židje. Letake, ki
jih je izdala grupa nemških so-
cialistov, je policija zaplenila.
Vsebovali so opis fašističnega
terorizma v Nemčiji. Policijska
je zaplenila tudi vse zavoje, kate-
re so prinesli posetniki shoda s
seboj, toda v nobenem ni našla
bombe ali drugega eksplozivne-
ga materiala.

Fašistične organizacije in Hi-
tlerjevi pristaši, katerih je pre-
cej v New Yorku, so že pred par
meseči vprašali pri mestni u-
pravi dovoljenje za shod, toda
župan O'Brien ga jim je odrekel
na protest nemških liberalcev,
socialističnih, komunističnih in
židovskih grup.

Nov nacijski teror v Avstriji

Dunaj, 11. dec. — Avstrijski
hitlerjevci, ki so bili nekaj časa
tih, so spet začeli s kampanjo
terorja. Včeraj se je razletela
bomba v vagonu vlaka na zapad-
nem kolodvoru in dva železničar-
ja sta bila ranjena. Bile so tudi
protižidovske demonstracije na
ulicah in v nekatere židovske
prodajalne so padle smrdeče bom-
be. — Nemški knez Bernhard
von Sachsen Meiningen, navdu-
šen pristaš Hitlerja, ki je bil s
svojo ženo interniran v gradu
Pitzelstetten pri Celovcu na Ko-
roškem, je pobegnil z ženo in pe-
timi psi vred v Italijo. Straža
ki je imela paziti nanj, je bila
aretirana.

Vdova žrtve drhalskega nasilja zahteva odškodnino

Greenville, S. C. — Dennie
Thompson, zamorec, katerega je
drhal izvelika iz ječe ter ga
pretepla do smrti, je bil "umor-
jen", ne "linčan", trdijo okraj-
ne avtoritete. S tem argumen-
tom so prišle na dan, ko je vdo-
va žrtve vložila odškodninsko
tožbo za \$2,000, vsoto, ki jo do-
voljuje državni zakon proti lin-
čanju.

Na podlagi izpovedi nekega
člana linčarske drhali je poli-
cijski načelnik pustil vrata jet-

KRVAVI NEMIRI V ŠPANIJ SE NADALJUJEJO

Fašisti ponudili vladi svojo po-
moč. Število mrtvih naraslo
na 80

Madrid, 11. dec. — Krvavi spo-
padi med anarho-sindikalistični-
mi skupinami in policijo ter vo-
jaškimi četami se nadaljujejo v
dvanajstih španskih provincah z
menjajočo se srečo. Kakor poro-
ča vlada, je revolta potlačena v
Kataloniji in ostalih severnih
provincah, toda praeke se ponav-
ljajo v centralnih provincah. Na
podlagi uradnega poročila je šte-
vilo ubitih naraslo na okrog 80,
ranjenih je na stotine in na tiso-
če aretiranih.

Najhujši spopad je bil včeraj
v Villanueva de la Sereni, kjer
so vataši okupirali stare vojaške
utrde in jih potem branili pred
vojaškimi napadi. Po večurnem
boju so vojaške čete zavzele ut-
rde. V tem boju je bilo ubitih
večje število mož, med katerimi
je tudi nekaj vojakov in dva
častnika. — Bombe razstrelbe
v Madridu so se ponovile v za-
dnji noči in naredile precej ma-
terialne škode, ni pa bilo člove-
ških žrtev.

Fašistična organizacija, kate-
ro vodi Antonio Primo de Rive-
ra, sin bivšega diktatorja, je po-
nudila vladi 1500 bojnikov za
potlačitev izbruhov; vlada ni od-
govorila, če sprejme ponudbo ali
ne. Sindikalističen okoli general-
ne stavke nima uspeha. Po vsaj
republikli je razglašeno "preven-
tivno stanje" in vsi politični sho-
di levičarskih strank so prepove-
dani.

Openčaparska trdnjava v Ponni se ruši

Delavci v krojaških in tobačnih
tovarnah v Yorku izvajali
priznanje unije

York, Pa. — (FP) — Organi-
zatorična kampanja v tem tretjem
industrijskem mestu Pennsylvan-
ije zaznamuje velike uspehe v
zadnjih tednih. Na delu je več
organizatorjev mednarodnih u-
nij, ki govore delavcem o pome-
nu organizacije v boju proti
delodajalcem.

York je bil dolga leta naj-
močnejša trdnjava openčapar-
stva v tej državi. Vsi poskusi za
organiziranje delavcev so se iz-
jalovili vsled močne opozicije
tovarnarjev in njihovih asoci-
acij. To se je spremenilo, od-
kar je stopil industrijski zakon
v veljavo.

V kampanji je zlasti aktivna
Amalgamated Clothing Work-
ers unija. Ta organizacija je
poslala v York L. Kyrzekija,
svojega najboljšega organizato-
rja in govornika. Njegovi
shodi so številno obiskani in ne-
katere tovarnarji so že priznali
unijo, da so se tako izognili
stavki. V organizatorični kam-
panji je aktivna tudi mrs. Pin-
chot, žena governorja Pennsylv-
anije.

Med nogavičarskimi delavci
vodi kampanjo Horace Wilker-
son, med tobačnimi pa Ralph
van Horn, podpredsednik Cigar-
makers International unije.
Slednji poroča, da je v zadnjih
dveh mesecih krog tri tisoč to-
bačnih delavcev v Yorku in oko-
lici pristopilo v unijo.

Sovjeti grade mesteca za delav- ske otroke

Moskva. — Sovjetske avtor-
tete so naznanile, da bodo zgra-
dile mesteca za otroke jeklar-
skih delavcev v bližini Moskve
na prostoru dvesto akrov. Me-
steca bo imelo bolnišnico, sana-
torij, šole, velike kopalnice in
otroška igrišča. Računajo, da
bo projekt stal vlado več mili-
onov dolarjev.

nišnice odprte, da so tako lin-
čarji lahko prišli do jetnika.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Marčinski: za Združene države (zav. Chi-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leto; \$1.50 za deti leta; za Chicago in Cleve-
land \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
ternacijo \$9.00.
Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene glasilov po dogovoru. — Rokopisi se ne
vrstijo.
Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov se vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
3637-40 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Nov grob v Calumetu

Calumet, Mich. — Tu je umrla Lucija Shaltz (Zalc), stara 62 let in doma iz Severina na Hrvaškem, žena znanega bivšega gostilničarja in aktivnega društvenega delavca Pavla Shaltza. Podlegla je operaciji v bolnišnici. Tu je živela okrog 40 let in zapušta moža, štiri sinove in dve hčeri. Bila je članica SNPJ.

Naši truplo samomorilke

Chicago. — Truplo Katarine Logar, katero so pogrešali čez mesec dni in sumili, da je šla prostovoljno v smrt, so našli zadnje dni v jezeru ob Lincoln parku. Pokojnica je bila pokopana zadnji petek.

Nova grobova v Clevelandu

Cleveland. — Po kratki bolezni je umrl Jakob Jenc, blagajnik društva št. 126 SNPJ in doma iz Zerovnice pri Grahovem. V Ameriki je bil 40 let in zapušta ženo, dva brata in tri sestre. — Umrla je Alojzija Marinič, roj. Gusečič in prvi poročena Magličič, stara 50 let in doma od Petrovice. V Ameriki je bila 34 let in zapušta več sinov in hčeri. — Na operaciji v mestni bolnišnici je bil odpeljan Mike Kostelc, član društva št. 126 SNPJ. V isti bolnišnici se nahaja še več mesecev Viktor Steh, član istega društva.

Čestni inšpektor

Hart, Mich. — Paul Grantz, ki je rojakom v Calumetu dobro znan, je bil imenovan od državnega cestnega komisarja za čestnega inšpektorja v več okrajih.

Nesreča pri delu

Cleveland. — Pri delu v tovarni se je poškodoval rojak Jim Komin. Nahaja se v domači zdravniški oskrbi.

Adamič obiskal Forest City

Forest City, Pa. — Louis Adamič, znani ameriški pisatelj, je zadnji teden obiskal to naselbino. Bil je pri br. Antonu Zajcu, s katerim se je tri ure razgovarjal o razmerah v naselbini. Tu je bil štiri dni, nakar se je odpeljal nazaj v New York.

RASTLINA PROTI
REVMATIZMU

Kaj je revmatizem, ve samo tisti, ki ga je imel ali ga še ima. Ta bolezen je posebno razširjena v Angliji, kjer je revmatičnih ljudi mnogo več, kakor tuberkuloznih. Zato ni čuda, da posebno Angleži povprašujejo po učinkovitem sredstvu proti revmatizmu. V Londonu je pripovedoval raziskovalec Frederic Rawshaw o čudoviti rastlini, ki raste na gričih Nilgare v Južni Indiji in ki njen sok daje izleti tudi najhujši revmatizem. Bolečine izginejo in se baje nikoli več ne ponove. Indijski svečeniški zelo dobro poznajo zdravilne lastnosti te rastline, gojejo in prodajajo drago njen sok v obliki zdravil.

Rawshaw je vzel s seboj tri spremiljevalce in odšel v Indijo iskat zdravilno rastlino. Prepričan je, da se mu bo potovanje izplačalo in da bo s svojimi spremiljevalci obogatel, če se mu le posreči nabrati primerno količino zdravilnega zelišča. Mož ne dvomi o tem, da bo zdravilno rastlino našel. Indijski svečeniški pa na najbrž ne bodo zadovoljni, ko bodo zvedeli, da stika nekdo za njihovo tajno. Ni izključeno, da bodo hoteli s silo preprečiti Angležu iskanje zdravilne rastline.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

O farmarski stavki

Willard, Wis. — Farmarska stavka je končana, dobili smo premirje kot poročila naš Matija, posledice stavke bomo pa še dolgo občutili, ker pridobili nismo nič, nekateri so zgubili veliko, drugi pa manj.

Frank Perme ni preстал težke operacije na želodcu, kajti operiranje je bil na obistih, bolan pa je že bil prej več mesecev. Pred dvema tednoma je prišel iz bolnišnice in želimo mu, da bi kmalu popolnoma okreval.

Matija piše, da se je boril kot lev in da imamo v Willardu dva Slovence na črni listi, koliko jih je na rdeči, pa ne pove. Zakaj je tista mlekarja, v katero on mleko vozi, najbolj skebala? Meni ni treba prištevati zraven, kajti jaz sem dal mleko tisti dan, ko je bil že povsod štrajk končan, v Greenwood. Unijska sirarna je tisti dan, 17. nov., začela delati. Ko sem zvedel, da je Willard še v stavki, sem spet zastavkal, da je bilo tudi tukaj sklenjeno premirje do februarja.

Dne 21. novembra je začela obratovati tudi willardska sirarna in 40 prvi dan pripeljali nad sedem tisoč funtov mleka, drugi dan pa samo tri tisoč. Prvi dan je bilo nad štiri tisoč funtov skebskega mleka. Kdo ga je vendar pripeljal, kajti od tistih dveh ga ne vozi noben v to sirarno drugi so pa stoodstotni stavkarji. Kdo se je pregrešil? Vsi smo enaki, samo samega sebe noče nihče videti. — (Katerega društva član ste? — Ured.)

Frank Bergant.

Proslava 25-letnice in drugo

Hermine, Pa. — Tajnik federacije društev SNPJ v pittsburski okolici me je povabil, naj se udeležim proslave 25-letnice društva št. 88 in spregovorim par besed. To sem tudi storil in se udeležil proslave, ki se je vršila na Zahvalni dan.

Dvorana je bila ob določenem času polna. Br. V. Butja je otvoril program s primernim nagovorom. Predstavil je br. Močnika, tajnika društva, ki je podal svoje poročilo in opisal zgodovino društva. Deklamirali sta hčerki br. Jacoba Ambrožiča. Mlajša hčerka je svojo deklamacijo čitala, ker je imela premalo časa, da bi se jo naučila. Deklamacija starejše hčerke je segla vsem do srca.

Glavni govornik na tej proslavi je bil br. Frank Podboy iz Johnstowna. Povedal je, da so ob rojstvu jednote govorili nasprotniki, da se je rodilo mrtvo dete, toda to dete je v kratkem času postalo orjak. Br. Podboy je nekoliko zavlekel svoj govor. Ni treba toliko govoriti o veri, pač pa o Hitlerju in Mussoliniju in podobnih ljudeh, ki sedaj vladajo. Nas tlačijo jeklarski baroni in zaradi njih trpimo. Med nami je tudi dosti pridigarjev in nekateri so člani soc. stranke. S Frankom se bova o teh stvarih pomenila osebno in videla bova, če se bo dalo kaj ukreniti.

Drugi govornik je bil neki Slovák, ki je pohvalil rezultat volitev v Moon Runu. Rekel je, da upa, da bodo pri prihodnjih volitvah zmagali na vsi fronti. To bodo pa Moonrunčani menda najbolj veselili. Tretji govornik je bil podpisani, ki je prerokoval bodočnost vsega dobrega. France mi je potem rekel, da ni vedel, da smo tako bogati in pa da sem mialo židovski Well, moje srce želi videti posekane vre korenine drevesa vsega hudega in s širanjem ljubezni od enega do drugega se bo to tudi doseglo. Prepričan, tudi verske, pustimo na strani in strankin program naj nas združuje, kjer se gre za po-državljenje vseh industrij. Glasovi, oddani za tak program, so dobrodošli, pa naj prihajajo od verskih ali svobodomiselnih ljudi.

Zadnji govornik je bil John Terčelj. Omenil je, da smo se zbirali na zahvalni dan, toda tak dan še ni prišel za delavce. Hoo-ver nam je obljuboval pečene piške in dva avtomobila v garazhi, toda obljub ni izpolnil. Delavci bodo dobili vse, kadar bodo delali zase, ne za ljudi, ki ne morejo povziti stvari, ki jih delavci producira. Ljudje strdajo, dočim imajo tisti, ki ne opravljajo nikakega koristnega dela vsega preveč.

Nato je sledila igra "Pogodba", ki je bila izvedena precej dobro, petje pa je bilo bolj hri-pavo. Menda je bil tak dan, kajti tudi jaz nisem mogel peti zvečer za baro. Po igri smo se še pozno zabavali v spodnjih prostorih. Posetil nas je tudi dr. John J. Zavertnik, ki je prišel iz Libraryja, kamor je bil povabljen in je tudi spregovoril par besed. Proslava 25-letnice je prinesla tudi v tiskovni fond Proletarca \$7.60 podpore. Vsa čast rojakom v Moon Runu, le take naprej in zmaga bo naša!

Ljudje so začeli spoznavati, da nam je sloga sedaj bolj potrebna ko kdaj prej. V slogi je moč in to moč morajo delavci rabiti v boju proti svojim izkoriščevalcem.

Omenim naj še shod v Greensburgu dne 24. nov., na katerem je govoril Fred Henderson. Par sto ljudi je plačalo vstopnino 25 centov, da je slišalo govornika. prodalo se je precej literature in tudi stranka je naredila prebitek. Govornik je napravil dober vtis na navzoče, med katerimi sem videl nekaj advokatov, ki so tudi kupovali knjige.

Stranka je na pohodu in na rojake apeliram, da stopijo v njene vrste sedaj, ne takrat, ko bo zmaga pred vratmi. Ako bomo delavci skupno nastopali in enako mislili, tedaj bomo dosegli zmago že v tej generaciji.

Anton Zornik.

Organiziranje delavcev

Johnstown, Pa. — Z organiziranjem tovarniških delavcev gre pri nas jako počasi. Po raznih poročilih jih je komaj ena četr-tina stopila v delavsko unijo, tri četr-tine ostalih se ne zme-nijo za prigovarjanje svojih sodelavcev, naj se organizirajo. Menda čakajo, da jih predsednik Roosevelt osebno obišče ter jim raztolmači, da kom-panijska unija ni dobra za-nje, da ako hočejo svoj položaj izboljšati, se morejo oprijeti stoodstotno svoje delavske unije.

Delavcem ni prav nič v kred-it, da jih je treba tako nago-varjati in siliti v unijo. Poglej-mo mra. Pinchot, ženo penn-sylvanskega guvernerja. Ona hodi po deželi in prireja shode, da vzpodbuja delavce za orga-nizacijo. Njej unije ni treba, kljub temu je prišla ta žena do prepričanja, katerega marsika-teremu možkemu delavcu manj-ka, namreč, da je delavstvu po-trebna močna unija, ako si ho-če izboljšati svoj bedni položaj.

Da gre z organiziranjem to-varniških delavcev tako počasi, je pač več vzrokov. Eden, ki ni najmanjši, je ta, ker naši komu-nistični bratci vedno govorje in pišejo o "korumpiranih de-lavskih voditeljih", dasi v 98 odstotkov slučajih nimajo nobe-nih dokazov. Delavci, ki to verjamejo — in teh ni malo —

si pač mislijo, kako naj jim te korumpirane unije izboljšajo položaj. Dosti akode so delav-skemu gibanju povzročili komu-nisti s tem, ker so vedno kričali, da so socialisti "buržoazni", to menda iz vzroka, ker so so-cialisti pri unijah ali v raznih postavodajah delali kompromi-se s kapitalisti. Kaj porečejo sedaj, ko je sovjetski zastopnik Litvinov obiskal Ameriko in delal kompromise z Rooseveltom? Nato je šel Litvinov k Mussoliniju, da napravi z njim pogodbo, ki ne bo brez kom-promisov.

Socialisti prav nič ne zame-rijo sovjetom in Litvinovu za te obiske, ker vedo, da so po-trebni. Radoveden sem pa, ka-ko si tolmačijo to stvar pri komu-nističnem "Radniku" in "Daily Workerju".

Z delom tu okoli je slabo, bo-lje povedano — zanič. Ravno ko to pisem, poroča časopis o nekih naročilih za jeklarne. Koliko bo odpadlo na Johnstown, se bo šele videlo, nava-jeni smo pa, da taka "naročila" ostanejo dostikrat samo na pa-pirju.

Tukajšnji soc. klub št. 5 se rine z zmanjšanim članstvom skozi to krizo. Mnogi kljub najbolj volji ne zmorejo plače-vanja v teh časih brezdelja in slabega zaslužka. V blagajni je praznota. Prošnje v razne agi-tacijske namene vedno prihaja-jo na klub, pa jim ne moremo ugoditi. Radi blagajne torej in delno radi razvedrila, je klub sklenil, da priredi veselico z igro "Zenitev" v soboto, 16. dec. ob 7:30 zvečer v Izobraževalnem domu, Franklin Boro. Igra je komedija in je sama vredna vstopnine, ki je samo 25c. Po igri bo F. Koretz igral na har-moniko za tiste, ki bodo hoteli plesati. V pivnici se bo postreglo žejnim in lačnim, tako da bo vsak lahko dobil svoje.

Rojaki, ne zamudite te redke prilike. Zagotavljam vas, da se boste kljub mizernim časom za spremembo enkrat pošteno nasmejali. John Langerholc, 82.

Kako se nam godi pod plavim orlom

Primrose, Pa. — Spet se oga-šam, da nekoliko opišem križe in težave, ki nas mučijo. Kaj hoče-mo, potrpeti je treba, saj mora tudi Roosevelt in tisti plavi ptič ki ga vidimo v oknih prodajaln in drugod. Naj povem, da je tudi mene lopolil ta ptič. Kakor na-vadno sem tudi prošlo poletje de-lal na državnih cestah, in ko še ni bilo plavega orla, sem preje-mal 50 centov na uro in delal od 10 do 16 ur na dan. Ko se je ta ptič ugneznil, je bila pa plača znižana na 40 centov in delovnik na osem ur. Kaj se hoče, sem si mislil, bo pa nekaj več počitka in pa manj piva.

Sedaj sem že dober mesec do-ma in premljujem, kdaj se bo do-vrnili tisti časi, ko smo zaslu-žili \$7.50 na osem ur in smo še precej dobro delali. Jaz že nisem nakladal premoga od l. 1932

sedaj mi pa še na misel ne pride da bi dobil delo v premoženiku. Treba bo počakati, da solnce spet dobi svojo moč in se bodo parne lopate spet zarinile v zemljo in potem bom morda zaslužil kak dolar. Če me bo plavi ptič zopet razrežil, bom po tihem preklinjal kot Ribničan.

Tukaj sedaj delajo vsak dan prej pa so bile stavke in druge neprimlike. Ko bo prišlo novo leto ne bomo mogli ničesar pokazati le za eno leto bomo starejši. Naj še omenim, da je zaslužek pičel. Preveč je ljudi in prenikza plača

Fortunat Maček, 231.

Smrt članice

Milwaukee, Wis. — Tukajšnje žensko društvo "Venera" št. 192 SNPJ je izgubilo dne 1. dec. dolgoletno članico Jennie Komar Floryan. Pokojnica je bila stara 45 let. Komaj pred tremi meseci ji je umrla edina hčerka Gabriela, stara 21 let. Kmalu nato je dobila vest iz stare domovine, da ji je tam umrla mati, kar jo je vse sku-paj tako potrla in fizično izčr-palo, da jo je bolezen, izvirajo-ča od slabega zoba, katerega ji je zobozdravnik izpulil, položila v posteljo, iz katere ni več vstala. Tukaj zapušta soproga Antona in edinega sina Franka, ki študira medicino na Mar-quette univerzi. Nadalje zapu-šča sestro mrs. J. Jančar in mrs. J. Gabriel. Omenjeno društvo se je pogreba udeležilo v velikem številu.

Poročevalec.

Delavsko časopisje

Biwabik, Minn. — Že zadnjič sem omenil, da bi se morali de-lavci bolj zanimati za Prosveto. To bi bilo v korist delavski stranki, o tem sem prepričan. Jaz, ki sem star že 67 let, moram priznati, da sem se veliko naučil iz Prosvete, dobrih knjig ter delavskega časopisja.

Ko sem končal ljudsko šolo, sem znal komaj svoje ime po-pisati. Sicer tudi danes ne vem dosti, vendar pa mnogo več ko takrat. Kdor zna pravilno čita-ti, zna tudi dobro presoditi stvari.

V zadnjem dopisu sem ome-nil Slapnika, danes pa dodam, da je tudi Anton Pirc iz Cleve-landa tam delal kot mizar in glede plače se je v njegovem slučaju prav tako zgodilo kot z mano in mojim bratom. Če je pozneje, kaj dobil, ne vem. Slap-nik je rekel, da bo plačal Grdi-na, ta je pa rekel, da bo plačal Slapnik. Tega ne bi ponavljal, ako ne bi slišal od neke strani, da jim moj zadnji dopis ni bil všeč. Pozdravljam Podgoriča-na in želim, da bi imela Prosveta še več takih dopisnikov.

Frank Karž, 211.

Vabilo na banket S. N. D.

Waukegan, Ill. — Ni dolgo te-ga, ko ste čitali vest iz naše na-selbine v dnevniku Prosveti, da priredi Slovenski narodni dom v soboto zvečer, dne 16. decembra, banket in zabavni večer z obšir-nim programom v Domu. Ker pa še ni bilo programa nikdar tako obširnega kakor na tej pri-redbi, radi tega bi bil moj dopis preobširen, če bi hotel vsega raz-ložiti. Zato smo primorani na-praviti tajni program, da ne pride v javnost prej ko na ve-čer banketa. Program bo imel v rokah naš dobro znani John Je-lovšek, po domače Šebenik, ki zna spraviti družbo v dobro vo-ljo. Omenjam še enkrat, da bo za tisti večer rezervirana še ena posebna točka kakršne še ni-ste videli.

Rojaki in rojakinje, samo par dni še imate časa. Ako si želite dobre zabave, nabavite si vstop-nice. Cenu je zelo zmerna. Začete banketa bo točno ob 8. zve-čer v veliki dvorani. Ne pozabi-te priti pogledat našega "ceremo-nijarja", ki bo imel nalogo vsa-kogar pripraviti v dobro voljo. Na svidenje v soboto zvečer dne 16. decembra!

Za slovenski narodni dom,
Mathias C. Warsek, tajnik.

YMCA mora plačati davek

Chicago. — Davčni asessor Ja-cobs je odredil, da organizacija Young Men's Christian Associ-ation plača \$70,000 davka od svojih dveh hotelov v Chicagu. Hotela sta ocenjena na malo manj ko milijon dolarjev in vo-dita komercialni business, ne pa dobroteljski kot verska ustano-va kakor določa zakon.

Za zamorce ni noben
pravic v južnih državah

Tudi konservativno časopisje
zgraža nad rasno justico v
lambani

New York. — (FP) — Se-lo reakcionarno časopisje ka-je New York Herald-Tribune zgraža in obsoja rasno justico jugu radi ponovne smrtni ka-dveh scottsborskih zamor-Pattersona in Norrisa, ki sta la v Decaturju, Ala., pono-spoznana krivim posilstva in-sojena na smrt.

Prej omenjeni časopis, ki vodniku sumira vso evi-denco prejšnjih procesov in njega, zaključuje, da je ta za-va "pretresljiva justična ka-ca." Pisateljica Fanny Hur-pravi, da ne gre le za življe sedmih zamorcev, "ampak je zatožni klopi vsa dežela."

Porota, ki je Pattersona znala za krivega, je deset ur batirala, ali naj priporoča no-kazen ali dosmrtno ječo, so se baje vsi porotniki od za-ka strinjali, da je obtožene. Slično se je zgodilo tudi v slu-ju Norrisa, drugega obtože-dasi je imela porota pred-izjavo Ruby Batesove, en-prizadetih žensk, v kateri ka, da bi bila ona ali pa to-varišica napadena.

Zadeva je sedaj tam, kje-bila po prvi obravnavi pred-leti — pred državnim vrho-sodiščem, kjer bo vložen po-Če zagovorniki izgube tudi-tem sodiščem, bodo šli zopet-zvezno vrhovno sodišče. Med-petim obtožencem suspendi-

V tem zanimivem slučaju gre toliko radi oseb — "na obeh straneh", kot je glavni zagovornik Leibow-ampak radi principa. Na za-klopi so rasni pred sodki ko-vativnega juga, ki zamorce-nikuje pravico in nepristr-obravnavo, pa bili krivi al-dolžni.

Svilni stavkarji po
zmagujejo

Več tisoč delavcev še na st-drugi se vrnil na delo z-zmago. Neodvisni tovar-se najbolj upirajo uniji

Patterson, N. J. — (FP) Velika stavka svilnih dela-ki se je pričela pred 15. ted-počasi manjša, ko se do-vračajo na delo v tiste to-ki so podpisale pogodbo. težna večina delavcev se-vrnila na delo, več tisoč p-še stavka.

Z unijo je podpisala pog-Silk Manufacturers asoci-tega mesta, ki zastopa 62-pacitete. To je največja z-delavcev, ker se je zgodil-vi v zgodovini tega svi-centra, da se je ta podjet-organizacija podala uniji.

Pogodba določa \$19 mil-ine tedenske mezd ali šest-jev manj, kakor je pri po-čenem posredovanju d-vladni delavski odbor. P-niki pa so pristali na nado-pogajanja o mezdah.

Najbolj se uniji protivi-odvisni tovarnarji, ki niso-podjetniške asociacije. Ve-je sicer že podpisalo sam-ne pogodbe. Unija upl-podajo tudi ostali podje-kakor hitro se odpre več-Stavka pri teh podjetjih še-no traja ob močnih pik-stražah, ki skrbje, da se-ne vtihotapijo v tovarne-nijska podpora stavkarje-zadostna.

Bolezen zapira usta dekle-da mati ne dovoli opera-

Milwaukee, Wis. — Tuk-zdravniški krogi se bavijo-kim primerom neke dekl-ce in naslov sta zamočana),-čeljustni krč in deklisa, et-let, je v nevarnosti, da se-polnoma zapro usta. Zda-usta odpirajo samo še pol-toda bolezen napreduje. Zdravniki so ponudili ope-katera sicer ne odpre ust-noma, vendar lahko ustavi-zen, da bodo usta vsaj delo-prta. Mati deklisa pa ne-operacije, dočim je oče d-Zadeva je zdaj pred sodi-Zdravniki menijo, da p-oblast prisliti mater, da p-dovoljenje za operacijo.

Zaromet v ameriški armadi, ki ima 800 milijonov svetlo-be in lahko sveti sto milj naokoli.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Obvezna telesna vzgoja do 20. leta

Dne 15. nov. je Narodna skupščina začela razpravljati o predloženem zakonu o telesni vzgoji, ki bo dosedanje neobvezno, prostovoljno sodelovanje v telesno-kulturnih organizacijah (imamo prav za prav le eno: državnega Sokola) napravilo obvezno za vse državljane do 20. leta, ko vstopijo v vojsko. Če štejemo tudi vojsko "telesno-kulturno" ustanovo, se bodo morali državljani baviti s tem torej do svojega 21. oziroma 22. leta.

Odkar je postal Sokol državna telovadna organizacija za telesno in nacionalno vzgojo, imamo tudi posebno ministrstvo za telesno vzgojo, ki mu načeluje minister dr. Hanžek. Ta je v skupščini predložil omenjen zakon o obvezni telesni vzgoji ter v govoru podpiral svoj predlog s tem, da se s telesno vzgojo vzgaja mladina v prostovoljni disciplini. Zato uvršča novi zakon obvezno telesno vzgojo za vso moško in žensko mladino v šolah in po končani osnovni šoli še do 20. leta, ko stopijo moški v vojsko. Telesno vzgojo bo sprejemala mladina v šoli kakor doslej, po končani šoli pa bo morala obiskovati telesno vzgojne nedeljske tečaje, ki naj utrjujejo telo s telovadbo, duha pa z nacionalističnimi predavanji.

Minister dr. Hanžek se je čutil dolžnega, da v svojem govoru tudi demantira inozemske glasove, da predstavlja Sokol civilno militaristično organizacijo, da zasleduje militaristične cilje tudi novi zakon o obvezni telesni vzgoji in da se torej vsa jugoslovanska mladina drži v militaristični vzgoji od osnovnošolskih klopi do 22. leta starosti, torej nad 15 let. Minister je zavrnil te trditve, češ, da gre le za nacionalno in telesno vzgojo.

Po dveh dneh debat je skupščina zakon o obvezni telesni vzgoji sprejela.

Justifikacija podpolkovnika. — Dne 6. novembra je državno sodišče za zaščito državo obsojilo več upokojenih oficirjev in civilistov na dokaj težke kazni, glavnega krivca, bivšega podpolkovnika Luja Mičiča pa je obsojilo na smrt. Ker zoper razsodbo tega sodišča ni prizval, je bil Mičič še 16. novembra s jutraj na dvorišču belgrajskega okrožnega sodišča obešen.

Izpuščena iz zaporov. — H koncu avgusta je hotela sebe in svojega sinčka umoriti Jožefina Schmidtova, po rodu Celjanka, bivačica v Zagrebu. V nekem siromašnem zagrebškem hotelu je vzela sobo, šla s sinčkom v mesto, kupila lonec in ogelje, in ko je prišla noč, je sinček kmalu zaspal, ona pa je pripravila ogelje v lonec ter ga zanelila. Plin je omamila kmalu usmrtila sinčka, njo pa le onesvestil. Ko so opazili, kaj se dogaja v sobi, je bil sinček že mrtev, mater pa so spravili k zavesti in jo potem aretirali. Pred nekaj dnevi je bila pred zagrebškim sodiščem razprava proti njej. Za razpravo se je zagrebška javnost zelo zanimala, saj je že po časniških poročilih videla, da gre le za tragedijo iz ubožstva, ne pa za zločin. Obtožnica je na vsa vprašanja sodniškov odgovarjala odkrito in orisala svojo težko življenjsko pot. Od moža se je ločila pred štiri leti, preživljala s težkim delom sebe in otroka po raznih mestih, nazadnje v Zagrebu, kjer je bila nekaj časa natakara, nato pa brezposelna. Videla je tudi, kako se njen fantiček ne sme igrati z drugimi otroci, ker pač ni imel očeta. Otroci pa, ki nimajo očetov, so deležni po navadi le sovražstva v strani drugih. To ji je zelo bolelo. Zato je spričo vsega tega hudega položaja sklenila, da umori sebe in otroka, da reši oboje. Spominja se, kako je otroka usodno noč omamljen od pitnega jokal, da ga je v napol zasesti vzela k sebi v posteljo in da je otrok umrl. Ko se je namreč proti jutru za nekaj hipov zbudila, je otipala poleg sebe v postelji mrtvo sinovo telesce.

Nato je omamljena spet zaspala. Zbudila se je šele v bolnišnici na tleh. Ko je predsednik vprašal obtoženko, ali ji je žal, je obtoženka mirno odgovorila: "Nikakor! Ne obžalujem, da je sinček mrtev, pač pa mi je žal, da sem sama ostala živa. Nespretno sem ravnala, zato nisem umrla tudi jaz..." Po vsem tem se je našel tudi tožilec, ki v svojem govoru ni prav nič obremenjeval obtoženke, marveč prosil sodnike, naj sodijo le po svojem preudarku. Razprava je bila prekinjena, da so zaslišali še izvedenca. Včeraj je bila razprava zaključena z razsodbo, s katero je bila Schmidtova sicer obsojena, a le za nekaj mesecev in še to pogojno. Prisotna publika je pozdravila razsodbo s ploskanjem, obtoženka pa je stopila spet na cesto mesta, kjer jo je brezposelnost pahnila v skrajni obup. Ali je kaj verjetnosti, da bo lahko z delom preživljala sebe in da se ji s tem vrne volja do življenja?

Na lovu obstreljen. — Ni dolgo, kar je bil trgovec Maks Vale ustreljen na lovu na Gorjancih, že poročajo o novi podobni nesreči na lovu v Trzišču na Dolenjskem. Ljubljanski železniški uradnik Černe ima tamkaj v zakupu lovišče, kjer je priredil 21. novembra lov. Nanj je povabil tudi veletrgovca Jožka Prijatelja iz Trzišča. Nekaj lovec je v goščavi ustrelil za zajcem, zadel pa je trgovca Prijatelja, ki so ga našli vsega v krvi. Dobil je cel naboj šiber v glavo ter se njegove rane zelo nevarne. Prepeljali so ga z avtom v ljubljansko Leonišče.

Pod vlak. — Na šentivškem kolodvoru nad Ljubljano je padel pod vlak 15-letni vajenec Ivan Krizaj, ki se je učil ključavničarstva v Sent Vidu, doma pa je bil v Naklem. Vozil se je vsak dan na delo in domov. Dne 22. t. m. pa je zvečer po nesreči padel pod vlak, ki mu je zmečkal levo nogo. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili tudi hude notranje poškodbe, tako da je fantovo stanje zelo nevarno.

Avtomobilska nesreča. — Pri Zmajskem mostu v Ljubljani sta trčila drug v drugega s svojima avtomobiloma mestna šoferja Rudolf Koprive in Avgust Jamnik. Oba avtomobila sta s sprednjima deloma padla v jarek ob cesti. Koprive je ostal nepoškodovan, hude notranje poškodbe pa je dobil Jamnik, ki so ga takoj prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno.

Umrl je Peter Grasselli. — V Ljubljani je umrl 92 letni Peter Grasselli, po rodu iz Kranja, po poklicu novinar, poslanec, ljubljanski župan in odbornik raznih društev. To je bil edini meščan, ki je preživel vso dobo od Bleiweisa do zdaj ter bil priča mnogim izpremembam. Leta 1883 je bil nosilec slovenske kandidatne liste pri ljubljanskih občinskih volitvah in

bil je tudi izvoljen ter je ostal župan do 1895. Bil je izvoljen na slovenski listi, zato ga širša javnost pozna predvsem po nazivu "prvi slovenski župan Ljubljane, kar pa ni povsem res. Ljubljana je imela slovenske župane že poprej. Bil je tudi poslanec v dunajskem parlamentu ter nekaj časa deželni poslanec in namestnik deželnega glavarja na Kranjskem. Mnogo je tudi častnikaril, prevajal in pisal za slovenske odredne in veseloigre. Bil je zelo delaven.

Skadarsko jezero prestopilo bregove. — Povodnji v Črni gori so v jeseni zelo redke, najstarejši Črnogorci pa ne pomnijo, da bi kdaj Skadarsko jezero prestopilo bregove. To se je zgodilo zdaj. Zaradi stalnega deževja je jezero naraslo tako, da je zalilo nad 300 domačij in je okrog 2000 ljudi brez strehe. Voda pa še stalno narašča. Tudi nekatere reke so prestopile bregove in je več pokrajin pod vodo. Blizu 10.000 oseb je prizadetih po povodnji. V tistih krajih kmetje že itak zmerom stradajo, saj je Črna gora ena naših najbolj pasivnih pokrajin v državi. In zdaj še ta povodenj.

Samomor. — Železniški sprevodnik Anton Zagar v Ljubljani se je pred pol leta ločil od svoje žene, nakar je nekaj časa živel skupaj z neko žensko, doma iz Murske Sobote. Ta je odšla pred nekaj dnevi domov, Zagar pa je kmalu odpotoval k nji. Ko je opazil, da se mu je v hiši skrila, ga je tako potrl, da je šel v gostilno ter si v vino natrosil arzenika. Mož je kakor zblaznel, ko je popil vino, zdrčal na cesto, kjer so ga ljudje s težavo ukrotili ter odvedli v bolnišnico, kjer so mu sicer želedec izprali, a je bilo že prepozno. Strup je storil svoje, Zagar je podlegel. Zapušča ločeno ženo in pri njej štiri otroke.

Smrtna nesreča. — Meziški svinčeni rudnik si je nabavil nov velik tovorni avto za prevažanje rude iz Žerjava v Prevalje. Treba pa je bilo popraviti cesto in na nekem mestu dvigniti žično železnico. Pri žični železnici je ta dela opravljali rudniški kovač Ivan Rozman. Po nesreči pa se je zrušilo škripčevje ter se zvrnilo na Rozmana ter ga na mestu ubilo. profesor Ludvik Mlakar.

Slovensko-ameriška povest. — Kakor beremo, je napisal ljubljanski profesor dr. Pavel Brežnik povest "Na Gorjancih", ki se godi deloma na Gorjancih, deloma v Dalmaciji. Slika baje vrnitev slovenske izseljenske družine iz Amerike v domovino. Povest to izšla pri Kmetijski matiji v Ljubljani. Dr. Pavel Brežnik se je pred leti mudil nekaj mesecev v Ameriki s podporo Carnegiejeve ustanove.

Smrt v potoku. — Iz Stare Loke poročajo, da je tamkaj zabredel v potok 10 letni slabotni posestnikov sin Pavel Pomerant in utonil. Nekoliko nižje ga je potok naplaval na breg, a je bil fant že mrtev.

Problemi priseljencev

Pritožbe na NRA

Vprašanje: Kam naj se pošiljajo pritožbe, ako delodajalec se ne ravna po NRA kodeksu? Odgovor: Vse te pritožbe je treba pošiljati na okrajni oziroma mestni urad NRA, ki nadzira izvrševanje kodeksov, takozvani "compliance board of NRA". Za hitro reševanje teh pritožb so sedaj na razpolago posebne tiskovine (blank forms), ki se morejo dobivati pri poštnem uradu. Tiskovine vsebujejo najbolj bistvene informacije, tako da odpravijo potrebo nadaljnjega dopisovanja. Te tiskovine se dobivajo zastoj.

Novi naslovi naturalizacijskih uradnikov

Vprašanje: Čital sem, da sta bila priseljeniški in naturalizacijski urad združena. Na koga naj se naslovijo prošnje za naturalizacijo?

Odgovor: Vsi prejšnji okrajni naturalizacijski ravnatelji se sedaj imenujejo okrajni priseljeniški in naturalizacijski ravnatelji (District Director of Immigration and Naturalization). Treba jih je torej tako nazivati. Ali tudi, ako kdo pošilja prošnjo na prejšnji naslov, se prošnja sprejme ravno tako. Money order za naturalizacijske pristojbine pa mora biti plačljiv na naslov: Commissioner of Immigration and Naturalization, Washington, D. C.

Komu ni treba spričevala o prihodu

Vprašanje: Prišel sem v Združene države iz Hamburga v spomladi 1. 1905, ali se ne morem spominjati natančnega datuma, niti imena parnika. Ker hočem prositi za državljanski papir, kje naj dobim informacije o svojem prihodu?

Odgovor: Inozemec, ki je bil pripuščjen v Združene države pred dnem 29. junija 1906, ne potrebuje spričevala o prihodu (Certificate of Arrival). Zato zadostuje, da v svoji prošnji le navedete, da ste prišli v Združene države v spomladi 1. 1905. Ker ni treba spričevala o prihodu, zato tudi ni treba plačati pristojbine \$5, ki jih drugi morajo plačati z money ordrom ob vložitvi prošnje. Seveda boste morali prepričevalno dokazati, da ste bili v tej deželi pred dnem 29. junija 1906. Celotno zapriseženo izjavo (affidavits) s strani oseb, ki potrjujejo, da ste bili v Ameriki pred zgorajim datumom, ne zadostujejo same na sebi, marveč je treba dodatnih dokazov. Najboljše, ako kdo ima kako pismo ali dokument, iz katerega je razvidno, da je bil v Ameriki pred 1. 1906.

Poenostavljeno naturalizacijsko postopanje za veterane

Vprašanje: Ali je zakon, ki dovoljuje posebne olajšave za naturalizacijo inozemcev, ki so služili v ameriški vojski tekom vojne, še vedno v veljavi?

Odgovor: Dotični zakon ostane v veljavi do 24. maja 1934. Olajšave obstojajo v tem, da jim ni treba prvega papirja.

Spričevalo o prihodu je potrebno le, ako so bili zadnjič pripuščjeni v Združene države po 5. marcu 1924. Priče morajo potrditi le dveletno bivanje v Ameriki. Prošnjo smejo vložiti v vsakem sodišču, kjer se slučajno nahajajo.

Inozemec obsojen radi zločina

Vprašanje: Neki inozemec je prišel zakonito v to deželo pred desetimi leti. Lani je bil obsojen radi goljufije na poldrugo leto zapora. Ima ženo in dva otroka, rojena v Ameriki. Ali ga bodo deportirali po dovršitvi kazni?

Odgovor: On ni podvržen deportaciji, ker je bil več kot pet let v tej deželi, ko je bil obsojen na več kot leto dni zapora. Ali, ako bi bil še enkrat zaprt radi zločina in obsojen na leto dni zapora ali več, tedaj bi bil deportiran, ko odsedi drugo kazen. V slučaju dvakratne obsojbe radi zločina je namreč vseeno, koliko let biva v tej deželi. Kdor je bil le enkrat obsojen, je podvržen deportaciji le, ako je obsojen pred pretekom petletnega bivanja. Pri tem pa je treba zapomniti si, da v tem slučaju, kakor v vseh slučajih deportacije, je vedno merodajen zadnji prihod v Združene države. Ako je bil kdo dosot en iz Združenih držav naj bo le za par ur v Kanado, in oblast to dozna, se deportacijska doba šteje od dne tega zadnjega prihoda iz inozemstva.

Permit za povratni prihod

Vprašanje: Ali so bile uvedene kake spremembe glede izdaje in podaljšanja permitov?

Odgovor: Sedaj se izvirni permit (dovoljenje za povratek v Združene države) izdaja navadno za leto dni (mesto za tri ali šest mesecev ko poprej). Isto velja, kar se tiče dovoljenja za začasno bivanje v tej deželi. Kdor prihaja sem začasno, se pripušča navadno za leto dni. Priseljeniška oblast v pristanišču prihoda ima pravo podaljšati za nadaljnje leto. Za nadaljnjo podaljšanje pa je treba obrniti se na Immigration and Naturalization Bureau, Washington, D. C.

Starostna omejitev v federalni službi

Vprašanje: Ali je res, da osebe, ki so stare čez 40 let, ne morejo dobiti federalne službe?

Odgovor: Najvišja starost za kandidate za federalne službe je različna v raznih departmen-
tih. V zadnjem času se je začela agitacija, da se maksimalna starost poviša. Secretary of Labor je pred kratkim ukazala proučevanje o izdatnosti federalnih uradnikov v raznih starostih in izid je bil v korist starejšim uradnikom. Zato je Civil Service Commission nedavno odredila, da za pisarniške službe se bodo vpoštevali kandidati do starosti 55 let, na mesto 40 let ko poprej. Tudi v drugih panogah federalne službe se starost bržkone poviša.

Kdor je obsojen zaradi zločina, ne more biti pripuščjen v Z. D.

Vprašanje: Moj mož je prišel nezakonito v Združene države 1. 1923, prišel je kot mornar. On je znal, da ne more biti deportiran, ker je prišel pred 1. julijem 1924. Lani pa je šel nazaj v stari kraj, ker se je hotel povrniti na zakoniti način, da dobi državljanske papirje. Sedaj pa mi je pisal, da mu ameriški konzul noče izdati vize, ker je dobil informacijo, da je bil moj mož obsojen radi tatvine mnogo let prej predno je prvič prišel v Združene države. Od tedaj ni imel nikakih stitnosti s sodnjami in ni bil nikdar aretiran v tej deželi. Kaj naj storim?

Odgovor: Zal nam je povedati, da se za njega ne more nič storiti. Zakon izrecno prepoveduje prihod v Ameriko osebam, ki so bile obsojene ali se priznavajo krive kakega zločina, ki je nemoralnega značaja. Tatvina spada med te zločine in mu ameriški konzul zato ne sme izdati vize.

Pomoč za naturalizacijski izpit

Vprašanje: Zaprošil sem za drugi naturalizacijski papir in pričakujem, da bom kmalu pozvan na izpit. Bojim se, da ne znam zadosti o ameriški zgodovini in vladi. Živim oddaljeno,

kjer ni nikakir večernih šol za naturalizacijske kandidate.

Odgovor: Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York City, izdaje knjižico v angleščini, ki nosi naslov "How to Become a Citizen of the United States". Ta knjižica vsebuje informacije o naturalizacijskem zakonu in postopanju, kakor tudi potrebne informacije o ameriški zgodovini in vladi v obliki vprašanj in odgovorov. Foreign Language Information Service prodaja to knjižico po 25 centov. Pišite po njo. — FLIS.

Delavstvo v Calgary kontrolira šolski svet

Calgary, Alberta. — Pri zadnjih municipalnih volitvah v tem kanadskem mestu je delavstvo dobilo popolno kontrolo nad šolskim odborom, ko je delavska stranka izvolila še dva nadaljnja člana. Volilci so odobrili tudi referendno predlogo, ki za gasilce določa en dan počitka v tednu.

ZAHVALA

V soboto dne 25. nov. 1933 sva se z mojim soprogom v spremstvu najinih sorodnikov in prijateljev podala v S. N. Dom seveda na "chicken frej". Gotovo sva bila ne malo presenečena kjer sva zagledala polno dvorano občinatv in potem klic "surprise"! Najini prijatelji in sorodniki so nama priredili "surprise party" za 25-letnico najinega zakonkega življenja. Posedli smo se za mizo, sledila je okusna večerja, govori in potem ples do rane ure zjutraj. Ko sva se vrnila zjutraj ob polu treh domov bila sva zopet iznenadena. Najini prijatelji in sorodniki so naju obdarili s krasnim pohištvom jedilne sobe.

Podpisana se iskreno zahvaljujeva najinim prijateljem, ki so pripomogli do tako sijajne priredbe. Nadalje se zahvaljujeva sorodnikom in prijateljem: Bratu J. Mihevcu, mojemu sinu Franku, moji sestri Annie Mahnič in soprogu, mojemu nečaku J. Mahnič, mr. in mrs. J. Kutcler, mrs. J. Kaučnik, mr. in mrs. J. Grimšič, mr. in mrs. J. Zakovšek, mr. in mrs. J. Bezek, mr. in mrs. J. Klaužar, mr. in mrs. M. Ogrin, mr. in mrs. F. Velkovich, mr. A. Turšič, mr. in mrs. J. Dobrovolje, mr. in mrs. J. Gantar, mr. in mrs. A. Mesec, mr. in mrs. F. Cvetnić, mr. in mrs. V. Kranjc, mr. in mrs. F. Šotina, mr. in mrs. J. Podboj, mr. in mrs. A. Prosen, mr. in mrs. J. Plut, mr. in mrs. F. Podboj, mr. in mrs. J. Palser, mr. in mrs. L. Simčič, mr. in mrs. J. Simčič, mrs. M. Hrovatin, Dr. in mrs. A. Furlan, mr. in mrs. J. Mesec, mr. in mrs. P. Peklar, mr. in mrs. M. Cihva, mr. in mrs. F. Kutler, mr. in mrs. A. Mozek, mr. in mrs. J. Slana, mr. in mrs. M. Novak, mr. in mrs. J. Spacapan, mr. in mrs. F. Ogrin, mr. in mrs. J. Heraver, mr. in mrs. Hoflers, mr. in mrs. John Heraver, mr. in mrs. A. Lukančič, mr. in mrs. J. Marolt, mr. in mrs. J. Knott, mr. in mrs. J. Steblaj, mr. in mrs. J. Gregurka, mr. F. Brenčetu (butcher), mr. in mrs. J. Leskovec, mr. in mrs. F. Jereb, mr. in mrs. F. Pezdur, mr. F. Cvetnić ml. in soprogi, mrs. Amalijs, mr. A. Zagarju, mr. in mrs. Seliskar, mrs. M. Malavašič in mrs. M. Babnik.

Posebno se zahvaljujeva prijateljicam Frances Zakovšek in Karolini Kutler; cenila bova vajino požrtvovalno delo, ki ste ga izvršili za to priredbo. Nadalje se zahvaljujeva ženam in dekletam, ki so pomagale v kuhinji in dvorani: Mrs. Palser, mrs. Lukančič, mrs. Prosen, mrs. Grom, mrs. Seliskar, miss N. Dobnikar, miss A. Plutt, miss M. Plutt, miss F. Hrovatin, miss C. Grom, in natakarku A. Turšiču. Posebno se pa zahvaljujeva predsedniku omliza J. Mahnič in F. Zakovšek za tako izboren govor. Zahvaljujeva se J. Steblaju, kjer nam je ubiral na harmoniko tako poskočne komade. Zahvaljujeva se tudi vsem tistim, ki so pripomogli k prireditvi in niso bili navzoči. Še enkrat prirečna hvala za tako krasno darilo podarjeno nama v spomin.

Sorodniki, prijatelji in prijateljice, uverjeni bodite, da nama bo ostala ta priredba v trajnem spominu.

Frank in Mary Mihevc, (Adv.) Waukegan, Ill.

Odbor za obrambo političnih jetnikov, ki preiskuje najnovejša linčenja v južnih državah.

Louis Adamski:

SMEH V DŽUNGLI

AUTIOBIOGRAFIJA AMERIŠKEGA FRANKLJENCA
Poslovenil Stanko Leben

TRINAJSTO POGLAVJE

Koska in "španska"

I

Ko smo dospeli v Camp Beauregard, šotarišče v Louisiana, so naš polk razbili v štiri oddelke, iz katerih so stvorili ogródje divizije, ki so jo v nekaj tednih izpopolnili do polnega vojnega stanja z mobiliziranci.

Mobiliziranci so se zgrinjali v taborišče iz mest po imenih Novi Orleans, Baton Rouge, Alexandria, iz gozdov in borovih gričev, iz obrežnih močvirij in naplavljenih ravnin louisianskih. Nekateri so bili na oči premožni fantje, toda mnogo jih je prišlo bosonogih in brez klobuka; bili so med njimi docela nepismeni, ki niti govoriti niso znali po angleško, čeprav so bili rojeni v Združenih državah. To so bili Kadijci (Arkadijci) ali louisianski Francozi, ogromni, gibki fantje divjih izrazov, ki pa bi nikomur ne skrivili lasu. Ko smo jih postavili v vrsto, da bi izpolnili njihove službene liste, se je izkazalo, da nekateri izmed njih niti nimajo svojega primka ali da vsaj ne vedo zanj. Če smo jih vprašali: "Vaše ime?" so zamomljali "Henri", "Pierre" ali "Oliver", in ni nam preostalo drugega, kakor da smo jim sami dali imena, zelo preprosta, ki si jih je bilo lahko zapomniti, kakor na primer Smith ali Jones.

Na stotine, morda na tisoče teh mobilizirancev, bodočih bojevnikov za demokracijo, so kot ubežnike prignali v taborišče oboroženi šerifi. Ker niso znali brati in jih Mr. Wilsonova križarska vojska ni niti malo zanimala, se je zgodilo, da se opazili niso mobilizacijskih lepakov, dokler niso prišle ponje šerifi ter jih odvedli v taborišče; v tem šerifi niso ravnali toliko iz čute patriotične dolžnosti, kolikor zaradi petdesetih dolarjev, ki jim jih je plačal Stric Sam za vsakega moža; to vsoto je moral potem mož vrniti Stricu Samu od svoje plače.

Premnogi vojaki iz te pokrajine so me presenečali. Za zajtrk so si rajši kakor grozdje in jajca privoščili ržen kruh z medom. Nožev in vilic niso potrebovali. Niso se znali posluževati moderne napeljave v kopalnicah in straniščih. Mnogo jih je tudi trdilo, da ne znajo angleško; obenem so se ponašali kakor tepčki in omejenici, ker so bili nekoč slišali, da onih, ki ne znajo jezika in so bedasti, ne bodo poslavili v Francijo.

II

V dirindaju preurejanja in novega snovanja oddelkov je Lonie Burton odšel kot seržant k nekemu nanovo osnovanemu polku Narodne vojske. Jaz sem ostal pri stotniškem poveljništvu svojega starega polka. Toda kakor hitro so Blakelocka odstavili in je poveljstvo nad polkom prevzel nov polkovnik, je kapitan Koska prenehal biti pribočnik; postavili so ga zopet za poveljnika stotnije in jaz sem se potrudil, da sem bil zopet premeščen kot stotniški pisar k njegovemu oddelku.

Poletni meseci so nam vsem minevali v neprestani mrzlični delavnosti. Vežbali smo od jutra do večera. Očividno so nas pripravljali za bojno črto. Vendar sva se včasih a Kosko pomenila izven službe še o tem in onem.

Nekoč je sredi podpisovanja kupa listin, ki sem ga položil predenj, iznenada uprl oči vame ter pridružen vzklil:

"Fantastično!"

"Kaj je fantastično?" sem vprašal.

V pisarniškem šotoru ni bilo razen naju nikogar drugega.

"Vse skupaj," je odgovoril. "Ta vojna . . . ta dežela . . . ta armada. Fantastično."

Tudi meni je bila že šinila podobna misel v glavo, ko sem čital o vojni histeriji, ki se je polotila Amerike. Vendar sem kakor v začudenju vprašal:

"Zakaj fantastično, Mike?"

"Oh," je menil nedoločno, "poglejte jih vse te zamazance, vse te tisoče ljudi, ki so jih šerifi iztrgali njihovim močvirjem in jih s silo prignali v taborišče, kjer se sedaj urijo, vežbajo v korakanju in prepevajo te bedaste pesmi "Good morning, Mr. Zip-Zip-Zip" ali "There's a long trail a — winding"; pa ne bo dolgo, ko bomo z njimi odpuli tja preko, kjer bo zelo verjetno obležal marsikateri, zadet do smrti . . . Kakšen komentar h kolektivnemu razumu možganov, ki jim pravimo človeški! "Za rešitev sveta, seveda, et cetera . . ." In ustnice so se mu skrivile v medlem nasmehu.

"Ali bi vam bilo ljubše, če bi ne odpuli tja preko?" sem ga vprašal.

"Kako mislite to?"

"Menim, kar se tiče vas samih, osebno."

"Ne. Zame je vseeno. Povelje je povelje."

"In kar se nas tiče — kolikor se tiče nas vseh ostalih?"

"Tudi drugih mi ni mar . . . razen vas, ki vas imam skoro rad. Bistre glave ste zares . . . Vi razumete . . . Vi me razumete, ne da bi me poznali. S tem nočem reči, da bi bilo to kaj važnega, toda . . ."

"No kaj, Mike?"

Privzdignil je obrvi, da se mu je čelo nabralo v fatalistične gube, nato je skimal s svojo debelo glavo in brez odgovora začel podpisovati listine pred seboj.

III

Vežbanje divizije se je nadaljevalo vse poletje. Nekateri izmed louisianskih Francozov so po malem začeli govoriti angleško. Z marsikaterim med njimi so ravnali kot z divjakom.

Potem nas je v prvi polovici avgusta dolgo nadlegovalo deževno vreme. Vse v šotorih, obleka, posteljnina, oprema, cigarete, vžigalice, vse je bilo vlažno in mokro. Moštvo se je vežbalo v blatu in glenu.

Nenadoma sta se tretji dan, odkar je nastopilo deževje, priglasili bolni kaki dve dvanajstori mož iz naše stotnije. Isto se je zgodilo pri drugih stotnjah. Nekaj mož je tako težko obbolelo za neznan, skrivnostno boleznijo, za "neke vrste hripa", da niso mogli vstati z ležišč in oditi v polkovno bolnišnico.

To je bil pričetek kužne bolezni, ki so ji rekli "španska".

Koska se je vrnil s posvetovanja častnikov v polkovnem glavnem stanu ter mi dejal s svojim navadnim spokojnim glasom: "Mislim, da nas bodo vse zaprli v karanteno, še preden bo konec dneva. Več ko tisoč mož, med njimi trideset ali štirideset častnikov, so davi prepegljali v glavno bolnišnico . . . Tu imate nekaj denarja; pojdite v mesto in prinesite pijače. Vzemite s seboj moj kovček in ga nabašite s steklenicami." Preverjen je bil, da bo pijača dobro preprečevalno sredstvo, pijača in sirova čebula. Povedal mi je, da se je pred nekaj leti ubranil hripe z whiskijem in s čebulo; morda bo pomagalo tudi to pot.

(Dalje prihodnjš.)

Raziskovalni oddelak angleške delavske stranke

Finančni razlogi so menda prišli angleško delavsko stranko, da je od 1. septembra 1933 v reviji "Labour" združila doslej izhajajoče revije "Labour Bulletin", "Labour Magazine" in "Industrial News." "Labour Bulletin", ki je izhajal od januarja 1931 in je dosegel v 2 in pol letih obseg 684 strani, je bil mesečnik raziskovalnega oddelka delavske stranke (Labour Party Research Department).

Ce pregledujemo številke Labour Bulletin, ugotovimo lahko, da se nanašata delovanje in studijsko delo raziskovalnega oddelka na praktična vprašanja politike, in prvi vrsti angleške notranje politike. Gradivo, ki je registrirano pod 263 gesli, lahko razdelimo v 5 skupin: gospodarstvo, samouprava, politika, socialna politika, šolstvo in vzgoja. Najštevilnejše je seveda zastopana prva skupina, v kateri je spet posvečena največja pozornost: brezposelnosti (zakoni, statistika, samoupravna skrb in pod.).

Samoupravna skupina obsega največ gradivo iz stanovanjskega, socialnega in šolskega skrbstva mest in okrajev, ki je zelo dragoceno gradivo, kajti tu gre za raziskovanje stanovanjskega stanja, dalje zdravstvenega stanja prebivalstva, ki biva v brez-zračnih starih okrajih prenapolnjenih velemest, dalje o samostojnih akcijah občin, ki jim je do preloma v zakonu o zavarovanju brezposelnosti pripadala skrb za one, ki so bili izvzeti od rednih podpor.

Skupina šolstva ne prinaša nikakega idejnega ali organizacijskega materiala; omejuje se na preiskave socialnega značaja (pomožne prehranjevalne akcije, kritika metode prihrankov, kritika šolstva, omejevanje avobodnega pristopa v višje tipe narodnega šolstva).

Volilne statistike (splošne volitve in volitve v razne samoupravne zveze) tvorijo glavni del gradiva politične skupine. Sem spada tudi zelo podrobna statistika "trgovskih interesov" članov dolnje in zgornje zbornice, iz katere je jasno razvidno kako močno in preko katere stranke je v zbornicah zastopana industrija ali banke in promet. V eni stvari je statistika, kakor se nam zdi, celo preveč podrobna,

kakor npr. v onem slučaju, ko je bil objavljen podrobni pregled datumov, za katere so redno sklicavane seje občinskih, okrajnih in grofijskih svetov. Zaradi tega je zelo čudno, da je bil nasproti racionalizaciji posvečen samo eden članek. In to glavno vplivu racionalizacije na gospodarski položaj. Enako je iz gospodarske panoge izpadlo tudi opazovanje razmer v bankarstvu, saj se je o bančni politiki govorilo na zadnjih treh zborih delavske stranke zelo obširno.

Ce ne najdemo v mesečniku raziskovalnega oddelka člankov in gradiva o delavskem gibanju, pa bodi to domačem ali tujem, ali o važnih vprašanjih vnanje politike, si lahko razlagamo to stvar na ta način, ker služi za te svrhe predvsem "Labour Magazine" kot politična revija, eventualno tudi "Industrial News" kot glasilo T.U.C., središče strokovnih organizacij. Obseg "Labour Bulletin" je predvsem statistika izpolnjena s primernimi komentarji in s primerjalnim gradivom. Naloge studija pojasnjuje tendenca razlag in kritike. Naloga raziskovalnega oddelka je priprava stvarne osnove za delo parlamentarne frakcije ali samoupravnih delegacij delavske stranke in za delo strokovnih organizacij. Referati na zborih poročila, resolucije, cela vrsta parlamentarnih predlogov delavske stranke in propagandnih brošur se opirajo na raziskovalno in studijsko delo raziskovalnega oddelka. Pred dvema letoma je bi-

lo to npr. vprašanje notranje in svetovne zadolžitve, zdaj je to stanovanjsko vprašanje (nedavno je izšla o tem vprašanju propagandna brošurica delavske stranke). Glavni del gradiva preskrbi in obdela raziskovalni oddelak sam, statistiko mezdnih indeksov izdeluje in obdela raziskovalni oddelak strokovnih organizacij, delno se uporablja uradna statistika osrednjih uradov ali samouprav in končno krajevno gradivo pa preskrbujejo nekakšni krajevni studijski komiteji (Society for Socialist Inquiries and Propaganda—družba za socialistične studij in propagando). Koliko teh skupin ali komisij je, se ni uspelo ugotoviti. Morda bomo o tem poročali še kdaj.

(Po poročilu V. Jankovca v "Delu. Osvety" Cv. K.)

Zlato mesto pod zemljo

V Južni Afriki pridobivajo več zlata kakor po vsem ostalem svetu

Veliki nasipi izkopane zemlje stoje ob vhodih rogov v zlato paradiž zemlje okrog Johannesburga. Skoraj v sredini mesta pa leži vhod k enemu največjih rudnikov. V divji vožnji premeri dvigalo, ki prepeljuje ljudi v njegovo osrčje, velikansko pot navzdol. Ta vožnja ni za vsak želedec, marsikateri je ne prenese. Toda druge poti ni, da dosežeš zlato mesto, ki se širi s svojimi cestami 2 in pol kilometra pod površino zemlje. Pravijo, da ni človek, še nikoli prodri tako globoko kakor v zlatih rudnikih Južne Afrike.

Tam spodaj je peklo. Strašna vročina udara vsakemu novodošlec naproti, velikanske množice ledene vode, ki jo pršijo vsepovsod z zmešnjavo cevi, jo komaj olajšujejo. Kdor ni tu stalno v delu, je ne bo dolgo zdržal.

Ceste podzemeljskega mesta so preprežene s tračnicami, na katerih ropočejo v nepregledni vrsti in s čudovito brzino vlaki z zlato rudo. Vse je žarko razsvetljeno. Ob cestah se vlečejo kakor balkoni veliki, s strehami pokriti hodniki. Strehe omogočajo delo, ščitijo delavca pred rušičim se kamenjem. Stolpaste stene, betonski oporniki izpopolnjujejo vtis mesta, v katerem vlada neprestano vrvenje, sikanje in ropotanje. Ne trenutka miru. Od časa do časa zaslišiš iz daljave grom. Nekje so z razstrelivom zrušili nov sklad rude.

Vročina ubija. Zato hla je kakor v rastlinjaku, ker spremeni pršča ledena voda vse v cedečo se vlogo. Tenka megla se vleče kakor dim skozi rove. Edino ta megla omogoča ljudem dihanje in delo. Brez nje bi tudi vse pobrala jetika. Drobn prah iz kamena in zlata, ki se v sveda v pljuča, bi v kratkem času uničil najmočnejšega moža.

Vse ogromno mesto pod zemljo rabi samo pridobivanju zlata rude, iz katere ločujejo čisto zlato z nekim novim postopkom s clankalijem. A navzlic temu postopku je zaslužek pri toni rude komaj 200 Din. Po starem postopku z živim srebrom je bil zaslužek še manjši in često tako majhen, da se obratovanje ni rentiralo. Sedaj pa se je izkoriščanje afriških zlatih rudnikov razvilo v izvrsten dobičkanosen posel. Zdi se, da njihovo bogastvo še davno ne bo izčrpano. Kar spravijo na dan, je najmanj trikratna količina tega, kar je dajala Kalifornija v svojih najboljših dneh. Samo s pomočjo Južne Afrike morejo dežele sveta danes vzdrževati zlati standard. Če bi ta vir usahnil, bi si morale poiskati nov pripomoček.

Pred ženitvijo

— Slišal sem, da se nameravaš oženiti.

— Da, pravkar se pripravljam kupiti pohištvo. Izbrati moram kuhinjsko opremo, pohištvo za spalnico, jedilnico in salon, kupil bi pa rad tudi klavir.

— Koliko sob pa misliš najeti?

— Eno.

Peter: "Kdo je sin hčeri moje stare matere?"

Nikola: "Ne vem."

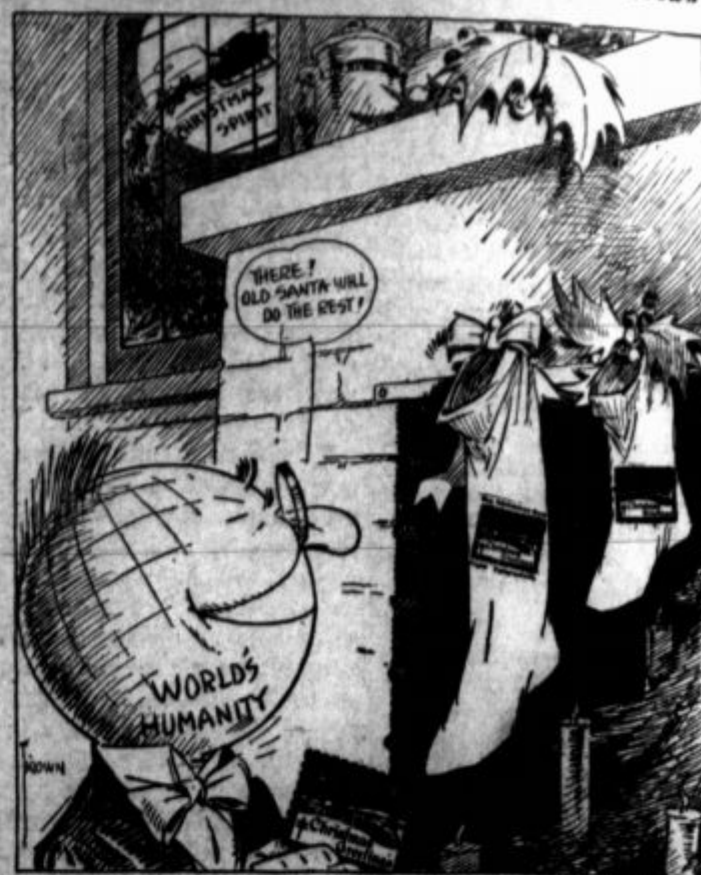
Peter: "To sem jaz . . . A kdo je sin sina mojega deda?"

Nikola: "Ne vem."

Peter: "Tudi to sem jaz . . . A kdo je sin oslovskega deda sina?"

Nikolaj: "Ne boš me več . . . Tudi to si ti!"

The Outside of the Stocking Can Carry the Best Message of All Brown

Ali že veste . . .

da je človek med 30. in 40. življenjskim letom na višku svojih telesnih sposobnosti in da po tej dobi začnejo padati telesna moč, gibčnost mišičevja, trdnost kosti in elastičnost hrustanca?

da je mogoče opaziti te znake nazadovanja najprej na prilagoditveni možnosti očesa in sicer s tem, da izgubi očesna leča svojo elastičnost in da ne more nič več razločno spoznavati blizu ležeče najmanjše slike?

da se pokažejo po nastopu tega znamenja tudi na ostalih človekovih organih znaki potrošnje (izrabe) kakor n. pr. gubanje kože, izpadanje las, naraščajoča okornost udov, otrdelost mišičevja itd.?

da se zmanjša zaradi teh izprememb tudi moč pljuč, kar se najkasneje pokaže pri merjenju vsebine pljuč na spirometru?

da postaneta tudi moč srca zaradi otrdelosti žil odvodnic in s tem v zvezi tudi krvni obtok v splošnem precej slabšeja?

da je mogoče opazovati okrog 40. leta starosti posebno često pretrganja mišic in sicer pri nenadnih močnih naporih (n. pr. tek na kratke proge)?

da se zmanjša gibalna sposobnost udov, zlasti nog, ki so sploh najbolj podvržene obrabi in sicer zaradi obrabe hrustanca in nagubanja sklepnih vezi ter glavice?

da nastopi zaradi zmanjšane gibalne sposobnosti nagnjenje k debeljenju in maščobnim plastem, kar tvori spet nepotrebno preobremenitev krvnega obtoka in

udov in zaradi tega pospešuje staranje teh telesnih delov?

da se v zvezi s temi pojavi pojavljajo zlasti pri ženskah, ki morajo mnogo stati in ki so večkrat rodile, nagnjenje h krčnim žilam in k povešenju posameznih organov in sicer zaradi naraščajoče odebelosti tkiva in da se pojavijo često tudi vnetja žil?

da pa dejstvo o nazadujoči tvornosti in sposobnosti že zdaleka ni vzrok za to, da bi telo prepuščilo samemu sebi, nego vse bolj nekakšen poziv in vzpodbuda, da naj telo s posebno pažnjo negujemo in ga vadimo?

da naj bo način vežbanja telesu pri človeku starejših let povsem drugačen kakor pa oni, ki je v rabi pri mladostnikih (prednost je treba dajati teznim in spretnostnim vajam, opuščati je treba prenapenjanje pljuč in srca in to morda v srhu s silo do seženih in priborjenih prvenstvenih storitev, varovati je treba one telesne dele in organe, ki staj jih pokle in starost posebno poškodovata?

in da je človek, ki se bavi s telesnimi vajami, onkraj 40. življenjskega leta skoro še bolj potreben sportno-zdravstvene nega kakor pa mladostni sportnik, tudi če je bil v svoji mladosti dober sportnik?

Po dr. W. Michaelisu—st—

Med kolegi

— Ko sem igral zadnjič v Hamburgu na angažma, je bilo sijajno. Železni zastor je bil spuščen, občinstvo je pa še vedno vzklikalo: Ostanite tu! Ne odhajajte!

— Da zlasti v Hamburgu svedo upniki nesramno.

V JUGOSLAVIJO

Moderna udolnost in napredna postroba v vseh razredih Tolomaka odpleta iz New Yorka Pripravila in hitro izločena zveza iz Hamburga

ZMERNE CENE

Pejzajski vam da vsak lokalni agent ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časniške knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmernost, enotno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4904

Chicago, Ill.

Tudi se dobo na željo tudi naša ustnena pojasnila